

5. Vardzelashvili, Zh. (2000). Komponentnyi analiz slova v teorii vtorichnoi nominatsii [Component analysis of a word in the secondary nomination theory]. *Russkii iazyk i literatura v Azerbaidzhane*, no. 4, pp. 8–13 [in Russian].
6. Kocherhan, M.P. (2006). Zahalne movoznavstvo [General linguistics]. Kyiv: Akademiia [in Ukrainian].
7. Reformatskii, A.A. (1987). O sopostavitelnom metode [On comparative method]. *Reformatskii A.A. Lingvistika i poetika*. Moscow: Nauka, pp. 40–52 [in Russian].
8. Stepanov, Iu.S. (2002). Metody i printsipy sovremennoi lingvistiki [Methods and principles of present-day linguistics]. Moscow: Editorial URSS [in Russian].
9. Sharafutdinova, N.S. (2006). Teoriia i istoriia lingvisticheskoi nauki [Theory and history of linguistics]. Ulianovsk: UIGTU [in Russian].
10. Shcherba, L.V. (1988). Chto takoe sravnitelnyi metod v iazykoznanii? [What is comparative method in linguistics?]. *Shcherba L.V. Izbrannye raboty po iazykoznaniiu i fonetike* (in 2 vol.). Leningrad: LGU, vol. 1, p. 104 [in Russian].
11. Iartseva, V.N. (ed.) (1998). Iazykoznanie. Bolshoi entsiklopedicheskii slovar [Linguistics. Great encyclopedia]. Moscow: Bolshaia Rossiiskaia entsiklopediia [in Russian].
12. Bakli, M. (2008). Sestry Hrimm. Knyha 1: Kazkovi perepolokh [The Sisters Grimm. Book 1: Fairy tale turmoil] (transl. O.M. Mokrovolskyi). Kyiv: Makhaon-Ukraina [in Ukrainian].
13. Bakli, M. (2009). Sestry Hrimm. Knyha 2: Taiemnytsia Chervonoii Ruky [The Sisters Grimm. Book 2: Mystery of the Red Hand] (transl. O.M. Mokrovolskyi). Kyiv: Makhaon-Ukraina [in Ukrainian].
14. Kolfer, Y. (2006a). Artemis Faul. Rozum proty chariv: fantastychnyi roman [Artemis Fowl. Intellect against magic: fantastic novel] (transl. O.M. Mokrovolskyi). Kyiv: Shkola [in Ukrainian].
15. Kolfer, Y. (2006b). Artemis Faul. Misiiia v Arktyku: fantastychnyi roman [Artemis Fowl. Mission to Arctic: fantastic novel] (transl. O.M. Mokrovolskyi). Kyiv: Shkola [in Ukrainian].
16. Buckley, M. (2005). The sisters Grimm. Book 1: The fairy-tale detectives. New York: Amulet Books [in English].
17. Buckley, M. (2006). The sisters Grimm. Book 2: The unusual suspects. New York: Amulet Books [in English].
18. Colfer, E. (2002). Artemis Fowl. London: Puffin [in English].
19. Colfer, E. (2003). Artemis Fowl. The Arctic Incident. New York: Miramax Books; Hyperion Paperbacks for Children [in English].
20. Longman Dictionary of Contemporary English. Retrieved from: <http://www.ldoceonline.com/> [in English].

УДК 811.111

DOI 10.32999/ksu2663-3426/2019-1-39

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ЕВФЕМІЗМІВ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ ДЕВІДА КЕМЕРОНА)

Швечкова Юлія Олександрівна,
викладач мовного відділу
Національна академія Національної гвардії України
YuliiaShvechkova19.03@gmail.com
orcid.org/0000-0002-1441-4541

У сучасному світі є велика кількість сфер суспільного життя, в яких володіння навичками ефективного спілкування й усвідомлене застосування прийомів комунікативного впливу є запорукою професійного успіху. Однією з них, безумовно, є політика. Статтю присвячено актуальній проблемі щодо ролі політичної комунікації як своєрідного соціально-інформаційного поля, яке є надпотужним та ефективним інструментом формування громадської думки населення. Прагнення уникати комунікативних конфліктів і невдач, не створювати у співрозмовника відчуття комунікативного дискомфорту, піклуватися про почуття та емоції інших, дотримуватися правил увічливості змушують мовця використовувати евфемістичні засоби вислову думки. У сучасних умовах дедалі більшого розвитку набувають найрізноманітніші способи та засоби евфемізації, які стосуються соціально значущих тем, сфери діяльності людини, її стосунків з іншими людьми, суспільством та владою. Одним із видів евфемізмів є політичні – ефективний інструмент для здійснення впливу на населення країни з боку політиків із метою досягнення певних цілей. Для проведення дослідження проаналізовано 10 промов Девіда Кемерона в період із 2010 р. до 2016 р., в яких виявлено 100 евфемізмів. **Метою статті** є визначення особливостей відтворення політичних евфемізмів Девіда Кемерона українською мовою. Наукова новизна полягає в комплексному дослідженні політичних евфемізмів, виявлених у політичних промовах Девіда Кемерона, з урахуванням лінгвопрагматичного аспекту. Практична цінність статті полягає в тому, що матеріали роботи можна використовувати в спеціальних дослідженнях, присвячених евфемізмам як мовному явищу в аспекті перекладу, та під час розроблення рекомендацій із перекладу. Результати дослідження можна використовувати в таких курсах, як «Переклад в аспекті наукового дослідження», «Практика перекладу». Матеріали і положення статті може бути використано у викладанні лексикології, лінгвістичного аналізу художнього тексту, порівняльної стилістики англійської й української мов. Перспективи подальших досліджень убачаються у визначенні гендерних особливостей відтворення політичних евфемізмів у перекладі українською мовою та з'ясуванні нюансів щодо відтво-

рення комунікативних стратегій вирішення конфлікту в політичному дискурсі українською мовою і встановленні залежності вибору комунікативних стратегій у конфліктних ситуаціях від рівня комунікативної культури та гендерної приналежності.

Ключові слова: евфемізм, політичний евфемізм, дискурс, політичний дискурс, комунікативні стратегії і тактики в політичному дискурсі.

THE PECULIARITIES OF POLITICAL EUPHEMISMS' TRANSLATION (ON THE MATERIAL OF DAVID CAMERON'S SPEECHES)

Shvechkova Yuliia Oleksandrivna,
Teacher at the Language Department
National Academy of the National Guard of Ukraine
YuliiaShvechkova19.03@gmail.com
orcid.org/0000-0002-1441-4541

In the modern world there is a large number of spheres of social life in which the possession of skills of effective communication and the conscious use of methods of communicative influence is a guarantee of professional success. One of them is politics. The article is devoted to the actual problem regarding the growing role of political communication as a kind of socio-informational field, which acts as a super-powerful tool for forming public opinion. The aspiration for avoidance communicative conflicts and failures, not creation a feeling of communicative discomfort, adhering to the rules of politeness makes the speaker use euphemistic means of expression. In today's conditions, a variety of ways and means of euphemisation, which relate to socially significant topics, the sphere of human activity, his/her relations with other people, society and, of course, the authorities, are becoming increasingly evolving. One of the types of euphemisms is a political euphemism. It is an effective tool for influencing the public. For this research we have analyzed 10 David Cameron's speeches in the period from 2010 to 2016, where we have determined 100 euphemisms. The aim of the article is to determine the peculiarities of the reproduction of David Cameron's political euphemisms in Ukrainian. Scientific novelty consists in a comprehensive study of political euphemisms identified in David Cameron's political speeches, taking into account the lingua-pragmatic aspect. Its practical value is using research materials in special studies on euphemisms as a linguistic phenomenon in the aspect of translation and during the development of translation recommendations. The results of the research can be used in the courses "Translation in the aspect of scientific research", "Practice of translation". These materials and provisions can be used in the teaching lexicology, linguistic analysis of belles-lettres texts, comparative stylistics of English and Ukrainian. The prospects of further research is the identifying the gender features of the reproduction of political euphemisms in Ukrainian and in the clarification of the nuances of the reproduction of communicative strategies for resolving the conflict in political discourse in Ukrainian and the determination of the choice of communicative strategies in conflict situations.

Key words: euphemism, political euphemism, discourse, political discourse, communicative strategies and tactics in political discourse.

1. Вступ

Політика, як відомо, є однією з традиційних сфер уживання евфемістичних засобів вислову думки. І це не дивно, адже ті комунікативні завдання, які стоять перед політичними діячами, не можна вирішити, використовуючи лише безпосередні номінації (без натяків, недомовленостей, завуальовань тощо).

Доволі яскравим представником англійських політиків, що відрізняються красномовністю та вживанням у своїх публічних виступах, зокрема політичних промовах, значної кількості евфемізмів, є колишній прем'єр-міністр Великої Британії Девід Кемерон.

Новизна теми статті полягає в комплексному дослідженні політичних евфемізмів на матеріалі промов Девіда Кемерона з урахуванням лінгвопрагматичного аспекту.

Актуальність теми зумовлена соціальною значущістю політичного дискурсу, оскільки

від певної політичної позиції або ситуації залежить місце країни на міжнародній арені, її взаємини з іншими державами та роль у діяльності світової спільноти.

Зважаючи на викладене, обиралися об'єкт та предмет, формулювалися мета та завдання статті.

Об'єктом дослідження є політичний дискурс.

Предметом – особливості відтворення політичних евфемізмів у промовах Девіда Кемерона українською мовою.

Мета дослідження – визначити особливості відтворення політичних евфемізмів Девіда Кемерона українською мовою.

Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі завдання:

– систематизувати й узагальнити інформацію щодо визначення понять «евфемізм», «політичний евфемізм», «дискурс», «політичний дискурс», «стратегія і тактика»;

– виявити основні стратегії в промовах Девіда Кемерона;

– з'ясувати особливості відтворення політичних евфемізмів у перекладі промов Девіда Кемерона українською мовою.

Для вирішення поставлених завдань використовувалися загальнонаукові методи аналізу, узагальнення, класифікації матеріалу, а також такі лінгвістичні методи дослідження, як дослідження політичного дискурсу, лінгвістичного дослідження комунікативних стратегій і тактик у мові політика, когнітивної лінгвістики, прагматичної лінгвістики, які дали змогу виявити наміри мовної поведінки політиків.

На першому етапі здійснено критичний огляд наукової літератури, добір та опрацювання наукових джерел, які містять інформацію про визначення політичного дискурсу, стратегій і тактик, особливості використання евфемізмів та характерні риси.

На другому етапі на основі узагальнення теоретичних джерел визначено специфіку політичних евфемізмів.

На третьому – виявлено особливості відтворення політичних евфемізмів у промовах Девіда Кемерона українською мовою.

2. Теоретичні засади вивчення політичних евфемізмів

Як уважає сучасний український дослідник О.Б. Януш (1997), із точкою зору якого ми цілком погоджуємося, під евфемізмом розуміють «вислови, що вживаються для уникнення слів із грубим чи непристойним змістом, неприємним забарвленням».

За класифікацією Л.П. Єфімова, евфемізми поділяються на: 1) медичні (*діти із синдромом Дауна – сонячні діти* тощо); 2) політичні (*евакуація – тимчасові заходи безпеки* тощо); 3) релігійні (*Диявол – шут, лукавий* тощо); 4) морально-етичні (*старі люди – люди похилого віку* тощо) (Єфімов, Ясінецька, 2004).

Що стосується поняття «дискурс», то у сучасній лінгвістичній науці немає єдності поглядів щодо його тлумачення. Однак доволі обґрунтованим ми знаходимо його визначення, запропоноване Є. Переверзевим та В. Кожемякіним. Вони зазначають, що це «здійснена у певних історичних і соціальних рамках, особливим чином організована і тематично сфокусована послідовність висловлювань, рецепція яких здатна вплинути на моделі суб'єктивного досвіду людини, його внутрішню репрезентацію світу, переконання і поведінку» (Переверзев, Кожемякін, 2008), тоді як політичний дискурс, на думку

П.В. Кузьміна, визначення якого ми вважаємо ключовим, – це «спосіб комунікації, заснований на вербальному та невербальному обміні ідеями, позиціями, поглядами учасників політичного життя відповідно до переконань та певних правил, норм із метою ухвалення політичних рішень» (Кузьмін, 2006).

Згідно з точкою зору К.К. Темірбаєвої, яку ми поділяємо, політичні евфемізми – це «слова і вирази, які вживаються у мові політики замість небажаних слів і виразів із метою приховання, пом'якшення або викривлення змісту освітлюваних подій і явищ» (Темірбаєва, 1991).

На основі прагматичних особливостей уживання евфемізмів виділяють безліч відповідних функцій, проте вони безпосередньо пов'язані зі стратегіями та тактиками, яких дотримується політичний діяч.

У сучасній енциклопедії української мови зафіксовано таке значення понять «стратегія» і «тактика»: стратегія – це мистецтво суспільного і політичного керування масами, яке має визначити головний напрям дій, учинків, спосіб дій, лінія поведінки кого-небудь, тактика – це способи, прийоми досягнення певної мети, лінія поведінки когось. Стратегія і тактика співвідносяться як рід і вид (Русанівський та ін., 2004). На нашу думку, в політичних промовах найбільш розповсюдженими стратегіями є такі: ввічливості, співробітництва, компромісу, переконання й ухилення. Проте ми, звичайно ж, допускаємо наявність й інших стратегій, оскільки все залежить від конкретної тематики і мети політичної промови, а також від особистих якостей і мети політичного діяча, який виступає.

Є чимало підходів до трактування та класифікації функцій евфемізмів у політичному дискурсі. Так, Л. Артюшкіна вважає, що евфемізми виконують дві основні функції: пом'якшення (полягає у нейтралізації негативних компонентів значення з метою мітигації комунікативного ефекту висловлювання з міркувань делікатності, співчуття або сором'язливості) та маскування (підміна негативного денотата у свідомості реципієнта з метою нав'язування певної точки зору) (Артюшкіна, 2002).

Н. Босчаєва виділяє три функції евфемізмів у спілкуванні: кооперувальну (відображає прагнення комунікантів зберегти мовленнєву взаємодію для вирішення певних завдань), превентивну (намагання уникнути табуованих слів) та риторичну (бажання мовця певним чином вплинути на ціннісні орієнтації адресата) (Босчаєва, Кашеєва, 1993).

Детальний аналіз функцій евфемізмів у політичному дискурсі здійснено В. Великогорою. Дослідниця доповнює класифікацію Н. Босчаєвої, обґрунтовуючи ще чотири функції евфемістичних субститутів: вуалитивну (прагнення адресанта приховати небажані аспекти дійсності), елевативну (адресант представляє аспекти реальності у більш позитивному світлі, гіперболізує низькі чи середні стандарти), конспіративну (використання евфемізмів задля ускладнення сприйняття інформації особами, що не належать до певної групи) та дистортивну (вживання евфемізмів спричинює спотворене відображення інформації у свідомості адресата) (Велигорода, 2008а).

Також виділяють маніпулятивну (полягає у використанні евфемізмів із метою впливу на свідомість реципієнта, формування його світогляду), кооперативну (відображає прагнення адресанта уникнути статевої, вікової, соціальної, расової або релігійної дискримінації і забезпечити ефективну мовленнєву співпрацю учасників комунікативного акту) та меліоративну (ґрунтується на прагненні адресанта пом'якшити негативні наслідки своєї діяльності або діяльності своїх союзників) функції (Грогодза, 2013).

На думку Ю. Баскової, основними факторами, які спричиняють явище політичної евфемізації, є високий рівень соціальної культури та громадської поведінки, ідеологія та менталітет суспільства, комерційний інтерес до людини як до потенційного клієнта (Баскова, 2006).

Як уважає В. Великогорода, політичні евфемізми за сферами вжитку і прагматичними особливостями можна поділити на військово-політичні (*any necessary means* – війна, *regime change* – воєнне положення, *grave consequences* – використання збройних сил проти іноземних військ, *a significant piece of business* – воєнна дія, *limited air strike* – бомбування, *device* – бомба), дипломатичні (*complex issue* – Ірак, *low-income* – бідні, *sanitation engineer* – сміттяр) та ідеологічні (*class warfare*, *class conflict* – напружені стосунки між громадянами некомуністичної країни, *peace-keeping action* – вторгнення, *peace-keeping force* – армія, *special court* – нацистський трибунал) (Велигорода, 2008б).

Отже, політики послуговуються евфемізмами задля досягнення й реалізації власних цілей, висвітлення фактів і подій у тих тонах, які відповідають подальшим стратегіям та інтересам. Поняття «політичний евфемізм»

у певному сенсі можна вважати тотожним поняттю «евфемізм», відрізняє їх лише сфера вживання.

3. Особливості політичних евфемізмів у промовах Девіда Кемерона

У досліджених нами політичних промовах колишнього прем'єр-міністра Великобританії Девіда Кемерона помічено такі стратегії: ввічливості, ухилення, маніпулювання, переконання.

Прикладами евфемістичних найменувань, які Девід Кемерон реалізував за допомогою стратегії ввічливості, є: *the elderly* (люди похилого віку) замість *old people* (старі люди) (Cameron, 2010); *the frail* (люди із слабким здоров'ям) замість *the weak* (слабкі люди) (Cameron, 2010); *Asian* (виходець з азіатських країн) замість *Oriental* (східна людина; щодо людини це слово вважається в англійській мові надзвичайно зневажливим) (Cameron, 2015с).

У промовах, які ми дослідили, стратегію ввічливості реалізовано такими **тактиками**: максимом такту, максимом симпатії, максимом антиконфліктності, максимом згоди.

Не меншу роль у його політичних виступах відіграє і **стратегія ухилення**. Вона представлена такими евфемізмами: *ethnic cleansing* (етнічне очищення) замість *mass murders or genocide* (масові вбивства або геноциду) (Cameron, 2010); *conflict* (конфлікт) замість *war* (війна) (Cameron, 2016с); *disagreements in ideas* (розходження у думках) замість *quarrel* (сварка) (Cameron, 2013) та іншими.

Для реалізації цієї стратегії Девід Кемерон удавався до таких **тактик**, як пом'якшення категоричності, узагальнення, відхилення від теми, контролю над темою, її зміни.

Також у політичних промова Девіда Кемерона ми помітили **стратегію маніпулювання**: *necessary means* (необхідні міри) замість *war* (війна) (Cameron, 2015а); *rival* (конкурент) замість *enemy* (ворог) (Cameron, 2015а); *temporary measures* (тимчасові міри) замість *tax increase* (підвищення податків) (Cameron, 2013) тощо. Особливо прозоро стратегію маніпулювання можна роздивитись у першому прикладі, коли, коментуючи військовий конфлікт у Сирії, замість слова *war* (війна) Девід Кемерон ужив слово *necessary means* (необхідні міри), адже він прагнув налаштувати слухачів на те, що це єдиноправильне і необхідне рішення. Таким чином, за допомогою вживання правильно сформованих для реалізації цієї стратегії евфемізмів Девід Кемерон уплинув на свідомість

та думки людей і «підвів» їх до необхідних уряду точок зору.

Серед тактик відповідної стратегії у проаналізованих промовах ми виділили **тактику** єдності зі слухачами та тактику дистанціювання від небажаної ситуації.

Під час нашого дослідження ми помітили, що колишній прем'єр-міністр Великобританії використовував також **стратегію переконання**: *I will do everything I can as prime minister to steady the ship over the coming weeks and months, but I do not think it would be right for me to try to be the captain that steers our country to its next destination* (Cameron, 2016a) – *Як прем'єр-міністр, я зроблю усе можливе, щоб утримати наше судно на хвилях у наступні тижні і місяці, але я не вважаю, що для мене буде правильним висувати свою кандидатуру на посаду капітана, який поведе наш човен до наступного пункту призначення.*

На нашу думку, використання евфемізму *to steady the ship* (утримати наше судно на хвилях) замість прямого найменування позначуваного ним явища, а саме вирішення актуальних проблем Великобританії та подолання наслідків після голосування щодо її виходу з ЄС, свідчить про його твердий намір, незважаючи на те, що він закінчує свою діяльність прем'єр-міністра, все одно сумлінно допрацювати останні місяці, діючи на благо нації, і про його переконання у цьому громадян.

Ми виявили тут такі тактики, як обіцянка і закріплення позитивного образу.

Таким чином, під час своїх політичних промов Девід Кемерон удавався до безлічі різноманітних стратегій (увічливості, ухилення, маніпулювання, переконання тощо) і доволі часто у реалізації йому допомагали саме політичні евфемізми.

Під час виконання нашої роботи більшу частину політичних евфемізмів Девіда Кемерона ми переклали за допомогою калькування, змішаного способу перекладу (калькування з транслітерацією або транскрипцією) й експлікації, проте нам також стали у нагоді транслітерація, модуляція та компенсація.

Під переклад, здійснений способом **калькування**, потрапили евфемізми, які складаються як з одного слова, так і зі словосполучень. До першої групи належать такі: *separation* – роз'єднання, *to scrap* – переглядати, *misunderstanding* – непорозуміння, *pre-emptive* – упереджений, *offenders* – правопорушники, *involvement* – залучення, *freethinker* – вільнодумець, тоді як до другої: *low-income families* – малозабезпечені родини, *disagreements in ideas* – розходження

у думках, *revenue raise* – збільшення прибутку, *armed forces* – збройні сили, *collateral damage* – супутні втрати, *necessary means* – необхідні міри, *a sales advisor* – консультант із продажу (Cameron, 2010–2016) тощо.

Іноді калькування супроводжувалося транслітерацією та транскрипцією, що призвело до використання **змішаного способу перекладу**: *temporary financial difficulties* – тимчасові фінансові труднощі (Cameron, 2015c); *ethnic cleansing* – етнічне очищення (Cameron, 2010); *democratic exercise* – демократичне випробування (Cameron, 2016b); *strained situation* – напружена ситуація тощо (Cameron, 2014).

Кілька разів під час перекладу політичних евфемізмів Девіда Кемерона ми вдавалися до використання лише **транслітерації**: *conflict* – конфлікт, *cult* – культ, *demoralization* – деморалізація, *fluctuation* – флуктуація і т. д. (Cameron, 2010–2016).

Нерідко ми застосовували **експлікацію**. Яскравим прикладом її використання є переклад евфемізму *the frail* (люди зі слабким здоров'ям) (Cameron, 2010). В англійській мові це слово є евфемістичним заміном слова *the weak* (слабкі люди), яке в українській мові також звучить зневажливо щодо осіб, котрі мають певні вади здоров'я. Проте словник пропонує нам такі неевфемістичні варіанти перекладу цього слова, як неміцний, слабкий, хворобливий тощо, а тому ми не можемо їх використати. Таким чином, на нашу думку, найкраще у цьому разі використати саме описовий спосіб перекладу.

У деяких ситуаціях, аби максимально точно передати суть перекладу евфемізмів, ми зверталися до **модуляції**: *I think of the children who were languishing in the care system and have now been adopted by loving families* (Cameron, 2016b) – Я думаю про дітей, які були позбавлені батьківського піклування, але зараз потрапили у нові люблячі родини.

Care system перекладається з англійської мови як система догляду, а дієслово *to languish* – знемагати (ABBYY Lingvo Live). Із нашої точки зору, варіант перекладу, який можна отримати за допомогою калькування, звучить неприйнятно для нашої аудиторії, саме тому ми вирішили вдатися до такої трансформації, як модуляція, адже варіант перекладу «діти позбавлені батьківського піклування» звучить українською мовою достатньо вдало та чітко підкреслює своє евфемістичне значення. На нашу думку, Девід Кемерон учинив дуже правильно, оминувши безпосе-

редні найменування цього поняття, зокрема «діти-сироти» та «діти із нещасливих родин», які звучать дуже різко та одразу викликають болісні асоціації.

Яскравим прикладом вживання **компенсації** є переклад евфемізму *currency change – зміни у вартості валюти* (Cameron, 2015a). Англійською мовою слово *вартість* не вживається, оскільки воно просто мається на увазі у цьому словосполученні і для англійців це зрозуміло, проте під час перекладу українською мовою для правильного сприймання цієї фрази його необхідно компенсувати.

Висвітлені особливості лінгвістичної характеристики політичних евфемізмів (як одиниць лексичної системи) показують нам, що вони відіграють значну роль у системі міжмовної комунікації, зокрема у світі політичних подій.

4. Висновки

Аналіз евфемізмів на матеріалі промов Девіда Кемерона і способів передання значень під час перекладу дозволяє зробити такі висновки.

1. Ми виявили, що евфемізми – це вислови, що вживаються для уникнення слів із грубим чи непристойним змістом, неприємним забарвленням.

2. За класифікацією Л. Єфімова евфемізми поділяються на: 1) медичні; 2) політичні; 3) релігійні; 4) морально-етичні.

3. У більшості праць вітчизняних і зарубіжних учених склалася традиція, у межах якої під словом «дискурс» розуміється цілісний мовленнєвий твір у різноманітності його когнітивно-комунікативних функцій, тоді як термін «політичний дискурс» означає спосіб комунікації, заснований на вербальному та невербальному обміні ідеями, позиціями, поглядами учасників політичного життя відповідно до переконань та певних правил, норм із метою ухвалення політичних рішень.

4. Під політичними евфемізмами розуміють слова і вирази, які вживаються у мові політики замість небажаних слів і виразів із метою приховати, пом'якшити або викривити зміст освітлюваних подій і явищ.

5. Ми погоджуємося, що стратегія – це мистецтво суспільного і політичного керування масами, яке має визначити головний напрям дій, учинків, способів дій, лінія поведінки кого-небудь, а тактика – це способи, прийоми досягнення певної мети, лінія поведінки когось. Під час вибору стратегій спілкування важливим фактором є вікові, індивідуальні та

психологічні ознаки мовця, а також відповідні індивідуальні характеристики співрозмовника. Якщо говорити про вибір комунікативних стратегій та тактик в аспекті політичного дискурсу, то він зумовлений його жанром та намірами визначеного суб'єкта дискурсу.

6. На нашу думку, у досліджених нами промовах Девіда Кемерона необхідно виділити такі стратегії: ввічливості (переважно реалізована такими тактиками, як максима такту, максима симпатії, максима антиконфліктності, максима згоди), ухилення (здебільшого представлена тактиками пом'якшення категоричності, узагальнення, відхилення від теми, контролю над темою, її зміни), маніпулювання (найчастіше застосовується через тактику єдності зі слухачами та тактику дистанціювання від небажаної ситуації) та переконання (пов'язана з тактикою обіцянки й закріплення позитивного образу).

7. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що для перекладу політичних евфемізмів Девіда Кемерона характерним є таке відсоткове співвідношення: калькування (38%), змішаний спосіб перекладу (калькування з транслітерацією або транскрипцією) (16%), транслітерація (8%), експлікація (28%), модуляція (4%), компенсація (6%).

8. Перспектива подальшого дослідження вбачається у визначенні гендерних особливостей відтворення політичних евфемізмів у перекладі українською мовою та з'ясуванні нюансів щодо відтворення комунікативних стратегій вирішення конфлікту в політичному дискурсі українською мовою і встановленні залежності вибору комунікативних стратегій у конфліктних ситуаціях від рівня комунікативної культури та гендерної приналежності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артюшкина Л.В. Семантический аспект эвфемистической лексики в современном английском языке : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 ; Московский педагогический гос. ун-т. Москва, 2002. 18 с.
2. Баскова Ю.С. Эвфемизмы как средство манипулирования в языке СМИ (на материале русского и английского языков) : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 «Теория языка» ; Кубанский гос. ун-т. Краснодар, 2006. 16 с.
3. Босчаева Н.Ц., Кашеева М.А. Функциональная семантика контекстуальных эвфемизмов. *Проблемы функциональной семантики*. 1993. № 23. С. 34–41.
4. Великогорода В.Б. Семантические та функционально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 ; Прикарпатський нац. ун-т ім. Василя Стефаника. Львів, 2008. 19 с.

5. Великорода В.Б. Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 ; Прикарпатський нац. ун-т ім. Василя Стефаника. Львів, 2008. 232 с.
  6. Грогодза І.Ю. Функції евфемізмів у сучасному політичному дискурсі (на прикладі політичних промов Барака Обами). *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. № 14(273). Ч. 3. С. 27–33.
  7. Єфімов Л.П., Ясінецька О.А. Стилїстика англійської мови і дискурсивний аналіз : навчально-методичний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2004. 240 с.
  8. Кузьмін П.В. Дискурс как способ политической деятельности. *Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия «Философия»*. 2006. Т. 19(58). № 2. С. 222–227.
  9. Переверзев Е.В., Кожемякин Е.А. Политический дискурс: многопараметральная модель. *Вестник Воронежского государственного университета. Серия «Лингвистика и межкультурная коммуникация»*. 2008. № 2. С. 74–79.
  10. Темирбаева Е.К. Эвфемизмы в языке политики и в художественной литературе. *Слово в слове и тексте* / ред. Ю.И. Сулова. Москва : Изд-во МГУ, 1991. С. 13–21.
  11. Українська мова: енциклопедія / ред. : М.В. Русанівський, О.О. Тараненко, М.П. Зяблюк та ін. Київ : Українська енциклопедія, 2004. 824 с.
  12. Януш О.Б. Евфемизми і мовна естетика. *Культура слова*. 1997. № 50. С. 88–92. URL: <http://kulturamov.uiv.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine50-22.pdf> (дата звернення: 20.02.2019).
- ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ**
13. ABBYY Lingvo Live. URL: <https://www.lingvolive.com> (дата звернення: 20.02.2019).
  14. Cameron D. After Brexit Vote Speech. June 25, 2016. URL: <https://www.nytimes.com/2016/06/25/world/europe/david-cameron-speech-transcript.html> (дата звернення: 20.02.2019).
  15. Cameron D. Extremism speech. July, 2015. URL: <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/david-cameron-extremism-speech-read-the-transcript-in-full-10401948.html> (дата звернення: 16.02.2019).
  16. Cameron D. Farewell speech. July, 2016. URL: <https://blogs.spectator.co.uk/2016/07/david-camersons-final-speech-downing-street> (дата звернення: 12.02.2019).
  17. Cameron D. PM's speech on the UK's strength and security in the EU. May, 2016. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-speech-on-the-uks-strength-and-security-in-the-eu-9-may-2016> (дата звернення: 11.01.2019).
  18. Cameron D. Prime Minister's speech on Europe. November 10, 2015. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-speech-on-europe> (дата звернення: 15.01.2019).
  19. Cameron D. Russian troops storm another Ukrainian military base. March, 2014. URL: <https://www.express.co.uk/news/world/466543/Russian-troops-storm-another-Ukrainian-military-base> (дата звернення: 17.04.2019).
  20. Cameron D. Speech at Tory Conference. October 7, 2015. URL: <https://www.theguardian.com/politics/ng-interactive/2015/oct/07/david-cameron-speech-at-tory-conference-what-he-said-and-what-he-meant> (дата звернення: 18.03.2019).
  21. Cameron D. Speech on immigration to party members. April 12, 2011. URL: <https://www.newstatesman.com/2011/04/immigration-british-visas-work> (дата звернення: 25.02.2019).
  22. Cameron D. Speech: UK and the EU. January, 2013. URL: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-21160684> (дата звернення: 15.03.2019).
  23. Cameron D. Victory speech. May 12, 2010. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/david-camersons-speech-outside-10-downing-street-as-prime-minister> (дата звернення: 10.03.2019).
- REFERENCES:**
1. Artyushkina, L.V. (2002). Semanticheskiy aspekt evfemisticheskoy leksiki v sovremennom angliyskom yazyke [Semantic aspect of euphemistic vocabulary in modern English] (Extended abstract of candidate's thesis). Moscow: Moscow State Pedagogical University [in Russian].
  2. Baskova, Yu.S. (2006). Evfemizmy kak sredstvo manipulirovaniya v yazyke SMI (na materiale russkogo i angliyskogo yazykov) [Euphemisms as a means of manipulation in the language of mass media (on the material of Russian and English)] (Extended abstract of candidate's thesis). Krasnodar: Kuban State University [in Russian].
  3. Boschaeva, N.Ts., & Kashcheeva, M.A. (1993). Funktsionalnaya semantika kontekstualnykh evfemismov [Functional semantics of contextual euphemisms]. *Problemy funktsionalnoy semantiki [Problems of functional semantics]*, no. 23, pp. 34–41 [in Russian].
  4. Velykoroda, V.B. (2008). Semantichni ta funktsionalno-prahmatichni kharakterystyky evfemizmiv v anhliiskii movi [Semantic and functional and pragmatic characteristics of euphemisms in English] (Extended abstract of candidate's thesis). Lviv: Vasyl Stefanyk Precarpathian National University [in Ukrainian].
  5. Velykoroda, V.B. Semantichni ta funktsionalno-prahmatichni kharakterystyky evfemizmiv v anhliiskii movi [Semantic and functional and pragmatic characteristics of euphemisms in English] (Candidate's thesis). Lviv: Vasyl Stefanyk Precarpathian National University [in Ukrainian].
  6. Grogodza, I.Yu. (2013). Funktsii evfemizmiv u suchasnomu politychnomu dyskursi (na prykladi politychnykh promov Baraka Obamy) [Functions of euphemisms in the contemporary political discourse (on the example of Barack Obama's political speeches)]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka [Reporter of Luhansk Taras Shevchenko National University]*, no. 14(273), pp. 27–33 [in Ukrainian].
  7. Yefimov, L.P., & Yasinetska, O.A. (2004). Stylistyka anhliiskoi movy i dyskursyvnyi analiz: uchbovo-metodychnyi posibnyk [Stylistics of the English language and discursive analysis: educational and methodical manual]. Vinnytsia: Nova Knyha [in Ukrainian].
  8. Kuzmin, P.V. (2006). Diskurs kak sposob politicheskoy deyatelnosti [Discourse as a way of political activity]. *Uchenye zapiski Tavricheskogo natsionalnogo universiteta imeni V.I. Vernadskogo. Seriya "Filosofiya" [Scientific notes of V.I. Vernadsky Taurida National University. Series*

- "Philosophy", vol. 19(58), no. 2, pp. 222–227 [in Russian].
9. Pereverzev, E.V., & Kozhemyakin, E.A. (2008). Politicheskiy diskurs: mnogoparametralnaya model [Political discourse: a multi-parameter model]. *Vestnik Voronezhskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya "Lingvistika i mezhkulturaia kommunikatsiia"* [Reporter of Voronezh State University. Series "Linguistics and intercultural communication"], no. 2, pp. 74–79 [in Russian].
  10. Temirbaeva, E.K. (1991). Evfemizmy v iazyke politiki i v khudozhestvennoi literature [Euphemisms in the language of politics and in fiction]. *Slovo v slovare i tekste [Word in dictionary and text]* / Yu.I. Suslova (ed.). Moscow: MGU, pp. 13–21 [in Russian].
  11. Rusanivskyi, M.V., Taranenko, O.O., Ziabliuk, M.P. et al. (ed.). (2004). *Ukrainska mova: entsyklopediia* [Ukrainian: encyclopedia]. Kyiv: Ukrainska entsyklopediia [in Ukrainian].
  12. Yanush, O.B. (1997). Evfemizmy i movna estetyka [Euphemisms and linguistic aesthetics]. *Kultura slova [Culture of the word]*, no. 50, pp. 88–92. Retrieved from: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine50-22.pdf> [in Ukrainian].
  13. ABBYY Lingvo Live. Retrieved from: <http://www.lingvolive.com> [in English].
  14. Cameron, D. (2016a). After Brexit Vote Speech. Retrieved from: <https://www.nytimes.com/2016/06/25/world/europe/david-cameron-speech-transcript.html> [in English].
  15. Cameron, D. (2015a). Extremism speech. Retrieved from: <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/david-cameron-extremism-speech-read-the-transcript-in-full-10401948.html> [in English].
  16. Cameron, D. (2016b). Farewell speech. Retrieved from: <https://blogs.spectator.co.uk/2016/07/david-camersons-final-speech-downing-street> [in English].
  17. Cameron, D. (2016c). PM's speech on the UK's strength and security in the EU. Retrieved from: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-speech-on-the-uks-strength-and-security-in-the-eu-9-may-2016> [in English].
  18. Cameron, D. (2015b). Prime Minister's speech on Europe. Retrieved from: <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-speech-on-europe> [in English].
  19. Cameron, D. (2014). Russian troops storm another Ukrainian military base. Retrieved from: <https://www.express.co.uk/news/world/466543/Russian-troops-storm-another-Ukrainian-military-base> [in English].
  20. Cameron, D. (2015c). Speech at Tory Conference. Retrieved from: <https://www.theguardian.com/politics/ng-interactive/2015/oct/07/david-cameron-speech-at-tory-conference-what-he-said-and-what-he-meant> [in English].
  21. Cameron, D. (2011). Speech on immigration to party members. Retrieved from: <https://www.newstatesman.com/2011/04/immigration-british-visas-work> [in English].
  22. Cameron, D. (2013). Speech: UK and the EU. Retrieved from: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-21160684> [in English].
  23. Cameron, D. (2010). Victory speech. Retrieved from: <https://www.gov.uk/government/speeches/david-camersons-speech-outside-10-downing-street-as-prime-minister> [in English].

УДК 371.126.001(4-15)

DOI 10.32999/ksu2663-3426/2019-1-40

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Шелдагаєва Ганна Олександрівна,
старший викладач кафедри практики іноземних мов
Херсонський державний університет
hannasheldahayeva@ukr.net
orcid.org/0000-0002-7414-4790

Статтю присвячено проблемі навчання іноземної (англійської) мови в початковій школі та ролі вчителя на початковому етапі цього навчання. Автор робить спробу окреслити вимоги до рівня володіння предметним матеріалом, що має бути характерним для вчителя англійської мови початкових класів, описує умови формування необхідного рівня професійних компетенцій майбутнього освітянина, спираючись на зміст Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти, що містять опис шести рівнів якості знання іноземної мови та широко використовуються як світовий стандарт оцінювання розвитку мовленнєвих умінь суб'єкта навчання, а також на традиції вітчизняної спеціалізованої школи з поглибленим вивченням іноземних мов, що були започатковані 60 років тому. Початкова школа розглядається як найважливіший етап становлення школяра як особистості, яка навчається, на етапі формування та перетворення на усталені стереотипних уявлень дитини про ступінь важливості певного предмета серед інших дисциплін. Автор наполягає на необхідності формування особливої ментальності майбутнього вчителя/викладача, що полягає в чіткому розумінні та зорієнтованості на бажаний кінцевий результат зусиль, спрямованих на розвиток мовленнєвих умінь учня/студента на кожному етапі навчання. Визначено кількість академічних годин, що витрачаються на вивчення англійської мови на кожному етапі в традиційній спеціалізованій школі в Україні (дані подано за власними спостереженнями з багаторічного досвіду роботи в школі такого типу); названо дієві сучасні автентичні джерела, що використовуються в школах як рекомендовані Міністерством освіти і науки України («додаткові підручники»). Авторка наголошує на тому, що